

Tudományos értekezéseken hangoztatják az idő komolyságát

I. Philadelphiai Ramsey – Lelkes presbiteriánus premillennista

Krisztus küszöbönálló második adventjének még egy másik hirdetője a Philadelphia-i Cedar Street-i Presbiteriánus Gyülekezet lelkipásztora DR. WILLIAM RAMSEY¹, előzőleg indiai misszionárus volt. Hasonlóan, mint azon időszak komolyabb lelkészeinek egy csoportja, ő is erőteljes előadások sorozatát tartotta a „be nem teljesedett” próféciákról, mely városszerte nagy érdeklődést keltett. E sorozatból könyvet készített *The Second Coming of Our Lord and Saviour Jesus Christ, in Power and Great Glory Before the Millennium (A mi Urunk és Megváltó Jézus Krisztusunk második eljövetele halommal és dicsőséggel a millennium előtt)* címmel (1841), melynek dedikált példányát megküldte „Wm. Miller Tisztelendőnek: - kedves és keresztényi üdvözléssel testvérétől a Krisztusban. [Aláírás] William Ramsey, Philad^a, 1842. február 4.”²

De meg kell jegyeznünk, hogy Ramsey-nek semmiféle kapcsolata nem volt William Millerrel és csoportjával. A millenniumról szóló igehirdetésében (1844. március 10.) nyomatékosan kifejtette nézeteikkel szembeni ellenérzését „az időre, . . . valamint a zsidókra és az események sorrendjére” vonatkozóan.³ (367) Ramsey írta a *Thessalonica, or the Model Church (Thessalonika vagy a Minta Egyház)* című írást is. Nyílt hangvétellű értekezésében a *Spiritualism a Satanic Delusion, and a Sign of the Times (A spiritizmus a Sátán csalása és az idők egyik jele)* (több kiadása jelent meg 1856-ban és később) a spiritiszta megnyilvánulásokat sátáni küldöttek becsapásának, a megjövendőlt hittől való eltérést, a csábító lelkekre való odafigyelést a millenniumi időszak előjátékaként írta le.

1. APOSTOLI KORABELI ÉS ÚJABBKORI FÉLREÉRTÉSEK – Sajnálja az egyházat, hogy elmulasztották a be nem teljesedett próféciák tanulmányozását, kijelentette előadásában, hogy minden korszakban „a prófécia mindig nagy eszköz volt Isten kezében az egyház megvigasztalására, a legsötétebb óráiban, és legmélyebb nyomorúságában”. Ádámmal és Noéval kezdve, a pátriárkákon, prófétákon és apostolokon keresztül folytatja Ramsey. A prófécia volt az,

ami küldetésére elindította a gyermek egyházat, és a hős korai századokban, éppúgy tartotta benne a lelket, mint a reformáció idején. Így, 1840. nyarán Ramsey előadássorozatában nyomatékosan kihangsúlyozta őszintén érdeklődő egyháztagjainak Krisztus hatalommal és dicsőséggel való millenium előtti visszatérését – bár „teljesen tudatában volt, hogy az előadásokon hangoztatott véleménye nem egyezik meg a népszerű hittel.” Ennek ellenére állította, hogy a kiáltás hangzik, „Ímhol! Jó a Vőlegény, menjetek elébe.” De hozzátette, hogy míg a bölcs és a bolond szüzek alszanak és szunnyadnak, az Úr azonban jönne.⁴

A zsidó egyház tévesen várta, hogy a Messiás dicsőségben és fenségben jöjjön el, alázat helyett. Bár a próféták előre megmondták törvényszék elé állítását és elvetését, megveretését és halálát, és egy rövid ideig a sírban való tartózkodását. Ugyanígy, ma is sok keresztény elveti vagy lelkileg értelmezi Krisztus megjövendölt második eljövételét látható hatalommal, dicsőségben és fenségben – hogy elpusztítsa az Antikrisztust, megkötözze Sátánt és szentjeivel **(368)** uralkodjon. Ezután Ramsey néhány alapvető pontot vázol fel: **(1)** Krisztus ismét vissza fog térni; **(2)** láthatóan és testben tér vissza; **(3)** eljövetele mind az egyháznak, mind a világnak hirtelen és váratlan lesz; **(4)** nagy dicsőségben jön; **(5)** ez volt a korai apostoli egyház reménye és várákozása; **(6)** a napot és az órát nem tudhatjuk; **(7)** visszatérése a millenium előtt történik meg.⁵

2. AZ IDŐK JELEI AZ ADVENT KÖZELSÉGÉT JELZIK – Ramsey ezután mindenegyves ponthoz bizonyító szövegeket és prófétikus ígéreteket sorol fel – úgymint Ap.csel. 1:9-11; Zsidók 9:28; I.Kor. 11:26; János 14:1-3. 18. 28; Jelenések 1:7; II. Tim. 4:1; stb. Tárgyalja Máté 24. fejezet jövendöléseit, Dániel 2. nagy állóképét, amely a világ királyságait ábrázolja, és amely porrá lesz zúzva, Dániel 7. párhuzamos jövendölését, melyben a négy fenevadat megemészti a tűz. De előbb be kell teljék a pogányok ideje, az evangélimot el kell juttatni minden népnek, és a nagy nyomorúság idejének el kell jönni. Az idők jelei jelentik ki azt. Nőé napjai fognak megisméltódni, azért Krisztus eljövételét mindent elsöprő tűzözhöz hasonlíthatjuk (II. Pét. 3:9.), a világ élénk elfoglaltsága és büszke tervei közepette. Hirtelen, váratlan fog megjelenni, és fájdalom! azoknak pedig tragikusan, akik készületlenek.

3. ELŐSZÖR MEG KELL SEMMISÜLNI AZ ANTIKRISZTUSNAK – Sokan tévesen lelki eljövételre várnak, tekintet nélkül arra, hogy az nyílt ellentétben áll a Biblia jövendöléseivel. Az őskeresztény egyház – mondja ő - várta visszatérő Urát. De hamarosan büszkeség, világiasság és nagyravágyás kerítették hatalmukba és kialakult az egyházi hierarchia és egy végzetes hitehagyás fejlődött ki. Az

„elszakadás” megtörtént és a pápaság felemelkedett és hatalmassá és üldözővé vált. De egyházi és világi formájában egyaránt megsemmisíti őt „szájának leheletétől” a második advent alkalmával.⁷ Az Antikrisztusnak kell először megsemmisülnie millennium előtt; ezért a második advent **(369)** millennium előtti.⁸ Ezen a leírt hatalmon Ramsey nyilván a pápaságot gondolja, mivel az is a Bűn Emberéhez hasonló módon pusztul el; és határozottan azt mondja:

„Mindenki előtt nyilvánvaló lesz, hogy a Pál által írt *'bűn embere'*, a *'kárhozat fia'*, vagy a *'gonosz'* azonos Dániel *'fenevadával'*, és János *'Babionjával'* és a *'vörös ruhába öltözött'* asszonnyal, melyek közös neve az Antikrisztus.”⁹

A Jelenések 14-ben a jelképes repülő angyalt, aki az örökkévaló envagéliumot hirdeti az egész világnak, egy másik angyal követi, kijelentve, hogy „Leomlott, leomlott Babilon”. És a „gonosz megsemmisítését” az Úr visszatéréseinek ragyogása által, mely Sátán megkötözése előtt történik meg. Mint sokan mások, Ramsey is várta a zsidók helyreállítását és megtérését. Ezt a millennium előttre helyezte, a második adventtel összefüggésben. Az adventtel vonatkozó prófétikus példázatok a negyedik bizonyíték – a font, a tíz szűz és a talentumok, és az ötödik az őskeresztény egyház várakozása.¹⁰

Pál ír a nagy hitehagyásról, mely a második eljövétel előtt következik be, és a bűn titkának utolsó cselekedeteiről. Az ősegyház tévedett az idő és az események sorrendjében. Ezért az ősegyház hite megrendült. Korabeli időkről írja:

„Az idők jelei fogják mondani nekünk, hogy az idő közel van, nagyon közel, de a napot és az órát nem tudja az emberi család. Isten megmondta, hogy bizonyos dolgok bekövetkeznek a nagy nap előtt, mikor az Úr eljön – ezekből megtudhatjuk, hogy a nap igen közel van.”¹¹

Ramsey 1844. március 10-i prédikációjának hasonló volt a fontossága és a célja. Megkülönböztette az örök, újföldi állapotot a közbeeső ezer évtől – az ötödik rendszertől – mely alatt várta a zsidó templom újjáépítését, **(370)** Izrael és Júda elsőbbséget élvez a még mindig halandó faj között, Krisztus és a feltámadott szentek és vértanúk uralma alatt. Miközben megpróbálja elítélni az Úr visszatérése idejének meghatározását, mégis úgy véli, hogy a pogányok ideje hamarosan lejár, a föld királyságait megdöntik, és azok az Úr királyságaivá válnak, Sátánt megkötözik és a világ betelik Isten dicsőségével. Ramsey következetesen tartotta magát ahhoz, hogy Krisztus *személyesen*, az *első* feltámadáskor jön vissza, ezer évvel a második feltámadás előtt.¹²

II. Episzkopális Shimeall – Advent 1847-ben; beteljesedés 1868-ban

Egy másik lelkes premillennista hívő RICHARD CUNINGHAM SHIMEALL¹³ New York Város St. Jude Episzkopális Szabad Egyházának igazgatója volt. Rendkívül olvasott a régi próféciamagyarázók vonatkozásában, nemcsak az ősegyház és a reformáció napjairól, hanem a reformáció utáni időkről is – Birghtman, Burnet, Mede, Sir Isaac Newton, Tillinghast és Fleming magyarázókhöz hasonlóan, amint azt könyve bőséges idézetei bizonyítják. Valóban, szokatlan módon ismerkedett meg a próféciaértelmezés egész történetével, egészen a nem régi írásokig Faber, Bicheno és Prideaux-ig. Nem volt kapcsolatban Millerrel és társaival, de alaposan ismerte a korabeli XIX. századi brit advent-ébredés értelmezőit, mint Cuninghame, Habershon, Brooks, Bickersteth, Frere, Irving, Hooper, Pym, Keith, Noel, Thorp és M’Neile, akiket idéz.¹⁴

1. Kr.u. 1847. ÉVRE VÁRJA A MÁSODIK ELJÖVETELT – Látható **(371)** a forrás, amelyből Shimeall merített, vagy legalábbis megerősítette az 1260, 1290, 1335 és 2300 napra vonatkozó álláspontját; úgy tűnik, különösen Pym William angol értelmezőt követi. De az első négy brit értelmező, kiket megneveztünk, a 2300 évet Kr.e. 457-től Kr.u. 1843-ig (vagy 1844-ig), míg a második négy 1847-ben zárja le azt - a hetvenedik hét *közepére* helyezi azt a keresztrefeszítéssel, Kr.u. 33-ra – és mindegyikük 533-ban kezdte az 1260 év számítását, és az 1335 évet 1867-ben (vagy (1868-ban) zárták le. E brit értelmezők közül néhányal egyetértett Shimeall a 2300 év 1847-ben való lezárásában, mely a második eljövetelet jelöli, de látszott, hogy 1868-at tekintette az ezer év kezdetének,¹⁵ így élesen különbözött a milleritáktól, akiket erőteljesen ellenezett.

2. Kr.e. 533-BAN, AZONOS IDŐBEN KEZDI AZ 1260, 1290, ÉS 1335 ÉVEKET – Más kutatók százaival együtt Shimeallt is komolyan érdekelték az „idők és az időszakok”, és mélységesen hitte, hogy az idő előrehaladott. Az „*Age of the World*” („*A világ korszaka*”) című művében először az istentagadók, a hitetlenek és a történészek gyenge pontjaival foglalkozik, és az élet és teremtés különböző megtévesztő bölcséletével, felfedve széleskörű olvasottságát. Túllép Fáber elméletén, hogy a teremtés hat napja hat hosszú korszak volt, melyet a hetedik követett – a jelen kor – lecsökkenti mindezeket az időszakokat mindegyiket pontosan hatezer évre, 36.000 évre, Ádám és Éva teremtésétől az ezer évig tartó az Isten „pihenésére” való állítólagos hetedik időszakkal.¹⁶

A világ koráról szóló első előadásában tárgyalja a világi és szent időrend kérdését, vagyis az idő beosztásának a jelen kor szerinti „arany lánccal való mérését”. Foglalkozik a julianusi és gregorianusi idővel, a zsidó évvel, az „özönvíz előtti nap évvel”, stb., a hébert szembeállítja a Septuaginta időrenddel, stb. Miután nyomon követi a bibliai időrendet a babiloni fogságig, a prófétikus idő számok felé fordul.

(372) Mint már említettük, több XIX. századi angol és nem kevés amerikai értelmezővel együtt Shimeall a Kr.e. 533. évet, mint az 1260-, 1290-, és 1335 éves időszakok kiindulási pontjának jelöli meg, és az 1260 évet 1793-ban, az 1335 évet 1868-ban zárja le. Úgy látja, hogy a 2300 nap vége 1847-ben lesz, mintegy válság éve, és fontos események kezdete. De szembe 1868-on függött, mint a nagy megvalósulás idején. A nap-év elvet alkalmazza minden próféciai számításában.¹⁷

3. EGYÉRTELMIEN AZONOSÍTOTTA A PÁPAI KIS SZARVAT – A Dániel 7. fejezet négy vadállata határozottan Babiloniát, Perzsiát, Görögországot és Rómát a pápai kis szarvval jelképezi, mely Isten népét gonoszul gyötörte. Krisztus kőkirályságának megjelenése darabokra tör minden nemzetet. Dániel 8-ban a kos, a kecskebak és a kis, de növekvő szarv Perzsia, Görögország és a mohamedanizmus. A 2300 nap-év és a Dániel 9. 70 hete szerinte „közös kezdettel” rendelkeznek - a 490 évet a 2300 évből vágják le, és ez a „zsidók kegyelmi ideje”, és a Messiásnak az emberek megváltásáért való megöletéséhez vezet. A hosszabb időszak – úgy hiszi – Kr.e. 453-tól Kr.u. 1847-ig terjed – a szentély megtisztításáig és a zsidó nemzet Palesztinában való újjáépítéséig és helyreállításáig tart. Dániel 7. pápai kis szarva (mely azonos a jelenések tízszarvú fenevadával) a Dániel 8. mohamedán kis szarva is három és fél ideig tartana, és a „666” egyformán alkalmazható a *Lateinos*, *Romiith*, és *Vicarius Filii Dei* név a Latin egyházra és a *Maometis* elnevezésre.¹⁸

4. HISZI, HOGY A MILLENNIUM Kr.u. 1868-BAN KÖVETKEZIK BE – Az 1260 év keltezésére Shimeall őszintén elfogadja Cuninghame, Frere, Irving, Habershon, Keith és Bickersteth által meghatározott 533 évet a pápai Anti-krisztus megjelenésére.¹⁹ Így a hosszabb 1335 éves időszakot 1868-ban zárja le, mint az **(373)** áldott ezer év kezdetének idejét. Ez, úgy hiszi, magába foglalja a pápaság, a mohamedanizmus, a hitetlenség és minden más ellenálló erő teljes vereségét. Így fejezi be az első előadást.

5. A TÖRÖKÖK 391 ÉVE 1453-TÓL 1844-IG – A föld utolsó „napjait” bizonyos „jelekből” vagy előfutárokból láthatja – hitehagyás, kegyesség eltűnése, a gonoszság eluralkodása, utolsó napok kigúnyolása, az evangélium terjeszté-

se minden felé, az ihletett Jelenések bölcsességének visszautasítása, béketárgyalások párosulnak háborús hírekkel, éhínségek, járványok, földrengések, valamint különleges jelek az égen, Törökország közelgő kiszáradása a hatodik pohár alatt (azt gondolta, hogy az első pohár 1792-ben kezdődött). A hatodik trombita 391 évét 1453 és 1844 közé helyezi. Ez szerinte a pápaság megsemmisítésének előjátéka, mely az utolsó események egyike. Így a 2300 év Shimeall szerint Krisztus megjelenéséhez vezet a zsidó állam helyreállításáért 1847-től kezdve, melyet az eljövendő ezeréves királyság követ 1868-ban.²⁰

6. A MÁSODIK ADVENT ELŐTTI MILLENNIUMOT HANGSÚLYOZZA – A nyomtatásban megjelent *General Scope of Profhecy (A jövődőlés általános áttekintése)* vázlatában Shimeall felveszi a harcot Moses Stuart egyetemi tanárral, George Bush-sal, valamint Hopkins-al és Harvis-al. Belefoglal egy szisztematikus áttekintést a különböző próféciamagyarázó iskolákról, a prófétikus szimbólumok jelentését a millenniumra való várakozás rövid történetével együtt – Cerinthus-tól Kr. u. 1000-ig (mely Augustinus elméletén alapult), azután az öt protestáns moharchia férfait Cromwell idejéből, az anabaptistákat, a francia prófétákat, shaker szektát, mormonokat és az akkor népszerű postmillenniumi irányzatot mely Whitby-től és másoktól származott, valamint a milleritákat. Ellentétképpen Shimeall idézi az őskeresztény atyák bizonyágtételét, hangoztatja Krisztus személyes, szó szerinti, millennium előtti második eljövételét, mellyel együtt jár az összes antikrisztusi nemzet pusztulása, **(374)** a zsidók megtérése, az igaz halottak szó szerinti feltámadása, és a szentek „elragadtatása”; az ezeréves királyság, az ítélet nagy „napja”, Sátán rövid időre való szabadon-bocsátása az ezer, év végén, az új eget és föld újjáteremtése – menyország.²¹

Shimeall felvette a harcot a milleritákkal szemben egy önmagát magyarázó prédikációjában, melynek címe: *Prophecy, Now in Course of Fulfilment, As Connected With the 2.300 Days of Daniel VIII.14: A Semon, in Two Parts, on Daniel XI.14., Last Clause; Showing the Predicted Rise, Career, and Subversion of Millerism: to Take Effect Between the Spring and Fall Equinoxes of 1844.* (Jövődőlés a beteljesedés folyamatában Dániel 8:14. 2300 napjával összefüggésben: Prédikáció két részben Dániel 9:14. utolsó részéről, mely szerint bemutatta a millerizmus előre megjósolt pályafutását és felforgató jellegét: amely az 1844 tavaszi és őszi napéjegyenlőség között történik meg). A szöveg, melyet a milleritákra vonatkozóan használ a „Te néped megrablói”, akik elmulasztották megállapítani a „látomást”.

Shimeall itt szemlélteti a szó szerinti értelmezők és a milleriták közötti különbséget. Ő Jézus szó szerinti, személyes visszatérését ugyanolyan magabiztosan várta 1847-re, mint Miller 1843-ban. De azt várta, hogy Krisztus földi királyságot állít fel a helyreállított és megtért zsidókkal. Fölháborodottan vádolja a milleritákat, hogy ők „a Te néped megrablói”, akik „*elragadják Isten népétől* (a zsidókra értve) **AZ ŐKET ILLETŐ SZÖVETSÉGET!**” Nem azért hibáztatta őket, mert tagadták a világ tökéletesítésének lehetőségét, sem mert pontos évet jelöltek meg az eljövételre, hanem mert kijelentették, hogy nem a zsidó nemzet az igaz Izráel, hanem az egyház (a lelki Izráel).

III. A Maine-i McGregor – „Az időt” 1843-1847 körül zárja le

Maine államban (Portland közelében) Falmouth Corner-ben a következő feliratot találjuk egy régi, mohos sírkövön: „Tisztelendő DAVID MCGREGOR – a New Hampshirei Londonderryben született 1771. március 21-én – 24 évig a New Hampshirei Bedford presbiteriánus gyülekezetének lelkésze. 1845. október 19-én, 74 éves korában távozott el ebből az életből”.²²

(375) Kitűnő műveltségű, értékes személyiségű és egészséges életű férfi volt ez a presbiteriánus lelkész és tanító, azon híres vezető férfiak közé tartozott, akik a különféle közösségekben és egyházakban kutatták és magyarázták a jövendöléseket. Bár személyes írásaira nem találtunk rá, mégis néhány korabeli sajtótermékben feljegyezték, amint sokak álláspontját osztotta abban az időben, hogy az „idő” 1843, 1844 vagy 1847 körül érne véget.²³ Ez kétségtelenül világot átfogó meggyőződés volt, majdnem kizárólag gondolkodó és gyakran nagyon kiművelt elméktől származva.

IV. A Rector főiskolai elnöke szintén 1843-1847-re tekint

Még ebbe a sorozatba tartozott CHARLES WHEELER²⁴ baptista nevelő is, aki Adoniram Judson iskolatársa volt. Képzett tudós, jó képességű tanító és igazgató és lelkesítő lelkész. A korabeli újságok szerint millennium előtti álláspontról értekezést írt 1823-ban, állítva, hogy a 2300 év a szentély megtisztításakor 1843-1844 körül járna le. Kiadott munkáját még nem találtuk meg. Azonban mivel a kifejtett nézetekhez gyakorlatilag hasonló idézeteket találtunk, nincs okunk kételkedni e kijelentés pontosságában. Így még egy nevelőt adhatunk ezen elterjedt nézetek támogatói sorához.

V. Az Ohio Főiskola elnöke támogatja a millennium előtti álláspontot

Messze észak-kelet Ohio-ban J. P. WEETHEE²⁵ egyetemi tanár, **(376)** a Beverly Kollégium elnöke a kis Beverly városában a presbiteriánus Cumberland ajánlása mellett Joshua V. Himes-nak 1843-ban írt levelében kifejezte az advent előtti ezer évről és a szószerinti első feltámadásról és az ítéletről való hitét. Azt is kijelentette, hogy miután régen elvetette a lelki ezer év gondolatát, most már elveti a zsidók szószerinti visszatérésének népszerű álláspontját és most cselekvően és nyilvánosan hirdeti a második eljövételről való hitét a környező városokban a hétvégeken, fontos igazgatói kötelezettségei mellett. Egyetlen mondata teljesen kifejezi álláspontját: „Az idő óráján az utolsó homokszemcsék peregnek; a nagy idő-harang közvetlen az éjfél körül kongat”.²⁶ Weethee legfontosabb munkájában *The Coming Age (Az idő közeleg)* (1844-ben) még mindig követi a brit szószerinti értelmezőket, bár elkerüli a jövőre vonatkozó határozott dátum megállapítását.

VI. A Kentucky Kollégium igazgatója 1843-1847-re várja az idő végét

JAMES SHANNON a Harrodsburg-i Bacon Főiskola elnöke Kentucky államban, és még egy másik kis főiskola elnöke, aki a millennium előtti elméletet vallotta, és aki úgy látta, hogy a 2300 nap vége (és a világ vége) 1843 vagy 1847-ben lesz. Egy kiadott levelében kijelenti: „Nem lesz addig millennium (ha a Biblia igaz), amíg az Úr el nem jön.” Azután folytatja:

„Olyan könnyű ezt bizonyítanunk és rámutatnunk arra, mennyi képtelenséggel jár annak tagadása, hogy erre az alapra építve hatásosan befogható a tagadók szája, és megnyitható az őszinték és becsapottak szeme, hogy meglássák, olyan hittételeket hitettek el velük a szakadár lelkészek, melyek egyenesen szembeszegülnek Jézus Krisztus, az apostolok és a próféták egybehangzó tanításaival.”²⁷

(377) Egy érdeklődésre a Harrodsburg-i *Christian Journal-ban (Keresztény Újság)* adott válaszában Shannon megmagyarázza a 70 hetet és a 2300 évet; Ha Krisztus kivágatása a hetvenedik hét végén volt, a 2300 év 1843-ban végződik; ha a hét közepén, akkor ez a periódus átnyúlik 1846 vagy 1847-ig. Ezért kéri az olvasót –

„hogy úgy cselekedjen, olyan kitartóan, mintha egészen biztos lenne abban, hogy a világtörténelem nagy drámája 1843-ban befejeződik. Semmit sem veszíthet, aki ezt teszi, még akkor sem, ha számításaink, melyek e következtetésre vezettek, tévesek lennének. Azonban, ha ezzel ellentétesen, a lelkem remeg arra a gondolatra, hogy egy órában – mellyel nem gondolnak - barátaim és polgártársaim milyen szerencsétlen ítéletet vonnak magukra.”²⁸

VII. Robinson Cincinnati-ból – hasonlóan 1847-brne várja a befejezést

Egy másik nyugatai értelmező, aki a 2300 év végpontját és az ezer év kezdetét 1843-1844 vagy 1847 körül gondolta JOHN ROBINSON a hittudományok doktora,²⁹ a Cincinnati-i első presbiteriánus gyülekezet lelkésze volt Ohio államban – dr. Joshua Wilson néhány hasonló előadásának a helyszíne 1829-ben. Lehet, hogy volt némi kapcsolatuk. Akárhogyan történt is, Robinson tanulmánya *The Millennium Just at Hand, Being a Paraphrase of the Vision of Daniel and Apocalypse of St. John the Divine (A millennium közvetlen közel van, Dániel látomásának és Szt. János Apokalipszisének egy részletes körülírása)*, 1843-ban jelent meg. Kezdő mondatában kijelenti, hogy az egyház már hosszú ideje „imádkozik az Antikrisztus megsemmisítéséért” a második advent alkalmával, amikor „a pápa, a bűn embere megsemmisül az Ő jövele napjának ragyogásától”.³⁰ Ezt követően kijelenti, hogy kötelességünk „felfigyelni az időre”, vagyis a „jövendölés bizonyítékaira” Krisztus második eljövételének idejével kapcsolatban. Ő tehát beleveti magát a „római pápa elesése idejének és az ezerév megkezdődésének” megtárgyalásába.”

1. 2300 ÉV AZ IGAZI ISTENIMÁDÁS HELYREÁLLÍTÁSÁIG – Robison magától értetődőnek veszi, hogy „a prófétikus számításban **(378)** a napot évnek kell számolnunk”, és hogy az 1260 nap, 42 hónap, a pápai uralom 3 és fél ideje egy és ugyanazon időt jelzik – 1260 évet. Ezután Dániel 8:14-hez fordul és a 2300 évhez, és a szenthely megtisztításához, és a „becsületes érdeklődőket” sürgeti, hogy „komoly figyelmet” fordítsanak e jelentőségteljes próféciára. Először, fejtegeti, a „2300 nap 2300 év”, mely a millenniumhoz vezet, amikor „az igaz istentimádást helyreállítják az egyházban”. Ez a „kulcs első része.” A „kulcs második része” az, hogy „a 70 hét (vagy 490 év) a 2300 év első része”. E rövidebb időszak kizárólag a zsidókon teljesedett be a pogányok bevonása előtt. Ez a 70 hét a „keresztben való megbékéléshez” vezetett és az evangéliumi felmentés bevezetése a már megtörtént valóságos jóvátétel alapult.”³¹ A Szentek Szentjének felkenetése a „mennyei szentélyben”, az ő saját vérével való meghintés által megtörtént, miután feláldozta Magát a bűnért, majd a mennybe ment.

2. A KERESZTFESZÍTÉST Kr.u. 33-RA HELYEZI – Miután elmondja a 70 hét felosztását, a „hetvenedik hét közepéhez” ér el, „annak közepén a keresztfeszítéshez”. Krisztusnak az áldozatok és szolgálatoknak való megszüntetése azt jelenti – magyarázza – hogy Ő „érvénytelenítette a szertartásokat, ceremóniákat és a zsidó istentiszteleti jelképeket” – a „hét közepén” – „bevezette az evangéliumi istentiszteletet a belső szobában”, ami – szerinte –

pünkösdi napján történt. És mindez akkor történt, „amikor Jézus harminc éves volt” a megkeresztelekor, és 34-ik évében áldozta fel magát, vagyis három és fél évvel a keresztsége után.³² A sorsdöntő „hét” megmaradt felén az evangélium hirdetése a zsidók részére volt korlátozva, akik az első keresztények voltak. Így a 70 hét, vagy 490 év „átér a keresztény korszak 37. évébe”. És 490-ből 37-et, az egyenlő 453, amely megegyezik Krisztus megszületésének dátumával. De Robinson **(379)** sietve hozzáfűzi, hogy „általában úgy vélik, az időszámítás négy évet késik”.³³ Ez esetben az „ezer év négy évvel hamarabb kezdődik”, mint ahogy én számítottam. Az „1843-ban” lesz.

3. A 70 HÉTTEL KEZDŐDIK A 2300 ÉV – A 2300 év és a 70 hét közötti összefüggéshez érve Robinson három pontot hoz fel: **1)** a 70 hétre vonatkozó magyarázat nyilvánvalóan adott a 2300 évről szóló látomás magyarázatához, a pápaság megsemmisítéséig. Dániel 8. a médó-perzsa kossal, a görög kecskével és a négy szarvval, ami Nagy Sándor birodalmának négyfelé osztása, helyet ad a rendkívüli nagy szarvnak, a Római Birodalomnak, mely „a pápai királyságon idején folytatódott, míg meg nem semmisült.” Ezért nyilvánvaló, - jegyzi meg - hogy a 2300 éves látomás Médó-Perzsiától a pápaság bukásáig terjed. Majd határozottan kérdezi, „Hova máshova helyezhetnénk ezt a 490 évet, mint a látomás kezdetére?” **2)** A 490 év, mely pünkösdi után 3 és fél évvel zárul, a perzsák uralmával kezdődik, magába foglalja a görög időszakot és a római birodalom idejének egy részét. Ezután hozzáteszi: „de világos, hogy a 2300 évnek is ugyanakkor kell kezdődni, átérve mindezen birodalmakon, egészen a pápai birodalom végéig.”³⁴

4. A HOSSZABB IDŐSZAK 1847-BEN VÉGZŐDIK – És a látomás folytatódik „a beteljesülésig, és az elhatározott büntetés kitöltetik az elhagyottakon”. Így az egész látomás 2300 év, de nincs meghatározott dátum. Azonban a 70 hétről pontosan tudjuk, melyből kiszámíthatjuk a hosszabb időszakot. Majd ez a táblázat következik:

(380)	Évek
„Dániel 70 hete	490
mely beleér az általános időszámításba	37
melyet ha a 490-ből elveszünk. Marad	453
„a látomás időtartama	2300
Abból levonva a	453
a végeredmény	1847.” ³⁵

Miután újra számba vette a keresztény időszámítás pontatlan kezdetét, Robinson azt mondja, „meg kell várnunk, hogy e régóta várt katasztrófa megtörténik-e ebben a megadott időben a prófécia szerint, ettől a dátumtól számít négy vagy öt éven belül.”³⁶

5. KÜSZÖBÖN ÁLL A PÁPAI ANTIKRISZTUS ELESÉSE – Robinson ezután Pálhoz és Jánoshoz fordul támogató bizonyítékért. Amikor a Rómát „visszatartó” vagy akadályozó hatalom (II. Thess. 2.) félre lett téve az útból, azután a pápai bűn embere mint államhatalom jelent meg az egyházban. Ez tehát rögzíti az Antikrisztus felemelkedésének idejét. És János a Jelenések 13-ban ugyanezt a római hatalmat, mint a „nemzetek megmozdulásainak” és „birodalmak forradalmainak” tengeréből feljövő fenevadat mutatja be. A hét fej a római hét kormányforma, és a tíz szarv Róma tíz részre osztása.

A földből feljövő kétszarvú fenevad a „pápaság világi hatalmát” jelenti, a két szarv jelképezi a pápaság - lelki és világi - kettős hatalmát, melyet Pepin alatt biztosított magának. Tehát a pápa világi tekintélyként ül Róma hét halmán. Ez ugyanaz, mint a Dániel 7. kis szarva, mely kitép három szarvat, Itáliát, Ravennát és Pentapolist, hogy világi hatalmat juttasson a pápaságnak. És ez a régi római „sárkánytól” származik. De a pápaság leomlását „1847 évre helyezi, mely a mai dátumtól négy év múlva lesz”. Robinson azután józanon kijelenti, „E számításból meglepődve látjuk, hogy a mindenneknél fontosabb idő, melyet vártak, melyért régóta imádkoztak, és amit régóta kívántak, majdnem készületlenül következett be.”³⁷

Ezt követően, mély meggyőződését jelenti ki ezekben a szavakban:

„Annyira biztos vagyok Isten szava igazságában, és Dániel beszámolójából azt a meggyőződést nyertem, aminek következtében nem habozok kimondani, hogy **(381)** a pápaság leomlik, és az egyház dicsősége felvirrad, ami megtörténik jelen időponttól számítva négy év múlva. Az egyház meg fog lepődni az ő Urának rettenetes megjelenésétől ellenségeivel szemben lángoló felháborodásának látványától, és barátainak és alázatos követőinek orcáján megjelent megdicsőült mosolytól.”³⁸

Ne feledjük, Robinson nem volt millerita.

6. A CSÚCSESEMÉNY GYORS LÉPTEKKEL KÖZELEDIK – Záró soraiban elmondja, hogy az 1290 év 30 évvel az 1260 év befejezésén túl, és az 1335 év túlterjed 45 évvel az 1290 éven (vagy 75 év az 1260 év lezárulásán túl) – hogy lehetőséget adjon az evangélium egész világon való elterjesztésére. Miután a „döntő csapást” megadja, és „Babilon paráznája elpusztul”, az evangélium terjedése egyre gyorsulni fog. Sátán meg lesz kötözve ezer évre, és az evangélium „győzedelmeskedve halad előre és győzedelmeskedik”. Pá-pistáknak, hitetleneknek és zsidóknak, mindenkinek engedelmeskedni az ő

isteni erejének. A tévedésekre épített egyházak romba dőlnek, és tévedéseik megtisztítatnak. Nagy „csatákat” vívnak majd, „az ezer év kezdete előtt” el-képzelhetetlen öldöklés kíséretében, és az „evangélium az egész világon el-terjed”.³⁹

Nem csoda tehát, hogy a nép mély nyugtalansággal és várakozással volt eltelve, mikor oly sok és olyan sokféle, Amerika, Európa és Ázsia minden ré-szén különböző felekezetek kiváló egyházi vezetői hirdették a sorsdöntő ese-mények közeledtét, vagy legalábbis 1843, 1844 vagy 1847 körüli megkezdő-dését. És nem csoda, hogy mivel tanult és vezető emberektől származott, oly sokan mások is visszhangozták, és oly komoly és tiszteletteljes figyelemmel hallgatták. Ilyen a befejező simítás ezen az események várakozásáról festett hatásos és nagyon jelentőségteljes képen.

JEGYZETEK

1. WILLIAM RAMSEY, a hittudományok doktora (1803-1858), Pennsylvaniában született, a New Jersey-i Főiskolán diplomázott 1821-ben, és Princetoni Teológiai Seminarium 1826-ban. 1827-ben Huntingdoni presbitérium szentelre fel, és hamarosan belépett az indiai missziószolgálatba, at A.B.C.F.M. idején, 1830 és 1835 között, ahol elvesztette a feleségét és egyedül a fiával volt. Visszatért ebbe az országba, és haláláig a Cedar Street-i (Philadelphia) Presbiteriánus Gyülekezet lelkésze volt, amely idő alatt mintegy nyolc száz embert térített meg és hozott a gyülekezetbe. 1854-ben a Delaware Egyetemen megkapta lelkész doktori diplomáját. Élénk elméjű, független gondolkodású és józnn ítéltőképességű, ember volt, szemelláthatóan szerette az igazságot. Az ősi és modern nyelveket rendkívül jól ismerte. Ramsey alapos bibliakutató volt, gyakran hajnali két-három óráig tanult, és töltött órákat a térdein – ez volt az erejének kulcsa. Az emberek sokrétű vélgeményét nem egyszer mérte össze a Szentírás egyetlen tiszta szövegével összehasonlítva. A próféciaik voltak az ő különös vizsgálói és támasza.
2. Albert C. Johnson, *Advent Christian History*, 116. o.
3. William Ramsey, *A Millennium és az Új Jeruzsálem szembeállításva* 7. o.
4. William Ramsey, *A mi Urunk és Üdvözítő Jézus Krisztusunk hatalommal és nagy dicsőséggel való második eljövetele a millennium előtt* (1841), Előszó, 5-7. o. (Ezt Orrin Rogers adta ki, aki újranymtatta a brit adventi írásokat.)
5. *I. m.* 10-13. o.
6. *I. m.* 14-30. o.
7. *I. m.* 49-51. o.
8. *I. m.* 77, 78, 83.- o.
9. *I. m.* 85. o, jegyzet; vesd össze 84. o.
10. *I. m.* 84-86. o. a következő lapokon, 105 a következő lapokon, 117 a következő lapokon. Ramsey ismerete a korábbi és korabeli prófécia-írókkal bőven igazolható - ahogyan Justin Martyrt, Lactantiust, Lincoln (Robert Grosseteste) püspökét, Medet, Goddwint, és Sir Isaac Newtont idézi. És a XIX. századi angol magyarázókra, M'Nile-re, Cuninghame-ra, „Ben Ezra”-ra (Lacunza), és a könyvekre utal. Ramsey a Literalist amerikai újradikásáról mondja: „Az egy értéke esszégyűjtemény Krisztus eljövetelének témájáról vagy a vele rokon tárgyáról, és

amely méltó minden keresztényes különösen keresztény lelkész gondos és imádságos elolvasására.” (l. m. 127. o. jegyzet)

11. l. m. 135. o.
12. William Ramsey, *The Millennium and the New Jerusalem Contrasted*, 3-7, 16-18. o.) vesd össze az ő Második Eljövételével, 61-63, 86 és további oldalak, 115, 116, 128-137. o.)
13. RICHARD C. SHIMEALL (1803-1874) New Yorkban született, 1820-ban a Columbiától, majd 1824-ben a Protestáns Episzkopális Általános Teológiai Szemináriumtól kapott diplomát, és 1824-ében szentelték fel. Ő volt az alapítója és lelki pásztora (1824-49) a Szabadakaratot hirdető Episzkopális szent Jude Gyülekezetnek, a Sixth Avenue-n, közel a Fourth St.-hez New York City-ben. Míg a gyülekezetük épült, a gyülekezet a New Yorki Egyetem nagy kápolnájában gyűlt össze. 1853-ban, Shimeall szolgálata után a gyülekezet egybeolvadt a St. John Evagelist-tel. Tíz év múlva a protestáns episzkopális gyülekezet, Shimeall együtt egyesült a Holland Református Egyesülettel, majd végül a presbiteriánusokkal. Mélyen hívő bibliai tudós volt, alaposan ismerte a görögöt és a keleti nyelveket. Elfogadta az angol millennialisták véleményét, és tucatnyi művet készített – 1842-től kezdve.
14. A Shimeall által idézett értelmezőkről lásd: *Prophetic Faith* II. és III. kötetét.
15. Richard C. Shimeall, *Age of the World* (1842), 241, 242, 222, 223 o; lásd még az ő *Profécia, a jelen teljesedési folyamatban* (1844) 40-46. o. Pym-ről lásd: *Prophetic Faith* III. kötet 570-577. o.
16. Shimeall, *Age of the World*, „Bevezető Esszé”, 3, 4. szakasz (lásd: *Faber Treatise on the . . . . Dispensations* for his theory).
17. Shimeall, *Age of the World*, 221-239. o.
18. l. m. 230-233; lásd még a *Profécia a jelen teljesedési folyamatban*, 35-40. o.
19. Shimeall, *Age of the World*, 256, 269-271. o.
20. l. m. 273-364. o.
21. Shimeall, Tájékoztató a Teológiai profécia rendszerről; vagyis aLelepleződik a profécia általános területe, 1-11. o. (egybekötve az ő *Profécia, a jelen teljesedési folyamatban* -jával). Ez tartalmazza a 32 előadás átfogó listáját. Ez a művet a Broadway-i Apollo Csarnokban 1841 elején tartott előadásokra alapozta, és a New York-i Egyetem kápolnájában hetenként tartott gyülekezeti szolgálatára.
22. DAVID MCGREGOR, presbiteriánus prédikátoroktól származik, a legismertebb David McGregor nagy unokaöccse volt, egy évszázaddal korábban Londonderry első presbiteriánus lelkésze. McGregor 1799-ben kapta meg bölcsész diplomáját a Dartmouth Főiskolán, a Massachussets-i Cambridge-ben tanított, 1804-ben szentelték fel, és ezt követően a New Hampshire-i Bedfordban szolgált lelkészként a presbiteriánus gyülekezetben (1804-1825). Miután betegsége miatt lelkési szolgálata végetért Bedfordban, McGregort „áthelyezték” a Maine-i Falmouth-ba. Ott 1833-ban ő létesítette az Oak Grove Akadémiát. A fiatalok barátja volt, arra ösztönözve őket, hogy sok tudást szerezzenek, sok segítséget nyújtva nekik ennek érdekében.Ő volt az első misszionáriusok közül az egyik, akiket a New Hampshirei Hazai Misszionárius Társaság kiküldött.
23. Lásd: *Signs of the Times*, 1840, szeptember 1. 85. o.
24. CHARLES WHEELER (1884-1851) Massachussets-ben született. Tizenhat éves volt amikor megtért, és a kongregacionalista egyházhoz csatlakozott, a British Akadémián diplomázott és 1810-ben a Brown Egyetemen bölcsész diplomát szerzett. A görög nyelv tanulmányozása révén meggyőződött arról, hogy a meghintéssel való kereszttség nem érvényes, mert a kereszttség eltemetés. Egy ébredés vezette őt be a szolgálatba. 1811-ben felszentelték, eredményesen tanított a Massachussetsbeli Maine-ben és a Pennsylvániai Washingtonban 1814 és 1839 között. A Virginiai Oktatási Társaság kérésére Pruntytown Rectori Főiskolájának elnöke lett, ami most West Virginia, ahol 1839 és 1851 között szolgált. Jó

adminisztrátornak számított, és elnöksége tíz éve alatt az intézmény befolyása és hasznossága növekedett. Dr. Weelert szerették a tanítványai. Halála után a kollégium gyoprsan hanyatlásnak indult és a Polgárháború idején végetért a karrierje.

25. J. P. WEETHEE 1832-ben kapott A. B.-t az Oho-i Egyetemről. Két évvel az orvostudományi tanulmányok után a presbiteriánus lelkesítő szolgálat felé fordult, 1835-ben engedéllyel szolgált, majd 1836-ban felszentelték. Több éven keresztül hivatalnok állást töltött be. Nyolc évi szolgált a Pennsylvániai Uniontown-ban, a Madison Főiskola elnöke lett és ő volt az Államok meteorológusa. 1842-ben visszament Ohio-ba és meghívták a Kentucky állambeli Princeton Cumberlandi Főiskola elnökének. Ebben az időben hallotta és elfogadta a közelgő második advent tanítását. Az egyik professzor ellenállt neki, és eltökélte, hogy kiteszi az egyházból. De Weethee tovább folytatta a prédikálást. 1844 tavaszán Chauncy-be költözött. Később felkínálták neki a GaGrange Főiskola elnökségét (M.E.South), valamint az Indiana állami akadémiát.
26. *Signs of the Times*, 1843. április 5. 38. o; újrakiadva a *The Second Advent of Christ*-ban 1843. április 19. 2. o.
27. *The Midnight Cry*, 1843. szeptember 21, 37. o; *Signs of the Times*, 1843. szeptember 27. 42. o.
28. Idézet a *The Midnight Cry*-ből 1842. április 13. 10. o.
29. JOHN ROBINSON (1814-1888) Pennsylvania-ban született, az Ohio-i Franklin Főiskolán diplomázott 1837-ben, és a Westminster Teológiai Szemináriumon 1844-ben. Majd 1841-ben felszentelte a Steubenville-i presbiterum, és az Ohio-i Presbiteriánus egyházban Monroville lelkipásztora lett 1841 és 1844 között, és 1844 után Ashlandban. Erőteljesen írt a rabszolgaság ellen és a Woosteri Egyetem egyik alapítója volt. Egy komoly prédikátor volt és egy jóképességű író a próféciáról.
30. John Robinson, *The Millennium Just at hand*, 3. o.
31. *I. m.* 4, 5. o.
32. *I. m.* 7. o.
33. *I. m.* 10. o.
34. *I. m.* 12. o.
35. *I. m.* 13. o.
36. *I. m.*
37. *I. m.* 15. o.
38. *I. m.* 16. o.
39. *I. m.* 17. o.